

บทที่ 1

ปัญหาและความสำคัญ

ความสามารถและทักษะภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบันทั้งนี้เพราะภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญที่สามารถทำให้คนชาติอื่นๆ สามารถติดต่อสื่อสารกับเจ้าของภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และถ่ายทอดวิทยาการต่าง ๆ แก่กัน นอกจากนี้ ภาษาต่างประเทศยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้เจรจาต่อรองด้านการค้าและการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังสามารถช่วยสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างกันอีกด้วย

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้า หรือกระแสของความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) นอกเหนือจากภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ 2 ที่นักเรียนและนักศึกษาต้องเรียน ยังได้มีการเปิดสอนภาษาต่างประเทศต่างๆ มากขึ้นทั้งที่เป็นภาษาตะวันตก เช่นภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาสเปน ภาษาโปรตุเกส ภาษารัสเซีย เป็นต้น และภาษาตะวันออก เช่นภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ภาษามลายู ภาษาอาหรับ เป็นต้น และมีจำนวนผู้สนใจเรียนภาษาต่างๆ เหล่านี้ ทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาได้ดำเนินมาอย่างยาวนานกว่า 100 ปี ในระดับมัศึกษานั้นมีการเปิดสอนภาษาฝรั่งเศสสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโปรแกรมศิลป์-ภาษา และภาษาฝรั่งเศสเพื่อวิทยาการให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโปรแกรมวิทยาศาสตร์เลือก ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงนโยบายการศึกษาด้านภาษาของประเทศไทย จึงได้ขยายขอบเขตการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสรวมทั้งภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้กว้างขึ้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถเลือกเรียนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เป็นวิชาเลือกหรือวิชาเสริมตามความสนใจได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นยังจำกัดอยู่แค่บางโรงเรียนที่มีบุคลากรพร้อมเท่านั้น

ส่วนการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาเอก วิชาโท และวิชาเลือกเสรีให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนประมาณ 25 แห่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาคในระดับต้นๆ ของประเทศไทยที่มีการเปิดสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาเอก-โท ในระดับปริญญาตรี และเป็นศูนย์การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่สำคัญของภาคใต้ รวมทั้งได้ผลิตบัณฑิตทางภาษาฝรั่งเศสที่มีคุณภาพสู่สังคมไทยในทุกภาคส่วนทั้งทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ธุรกิจการค้าชายและการส่งออก การศึกษาและอื่นๆ อีกมากมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 35 ปี

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นักศึกษาที่เลือกเข้าเรียนวิชาเอก-โทภาษาฝรั่งเศสของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนั้นมีจำนวนมากและครบตามที่กำหนดใน

แผนการรับนักศึกษาของแต่ละปีมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 ซึ่งเป็นปีที่สองของการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นต้นมา นักศึกษาที่เลือกเข้าเรียนวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสมีจำนวนลดลงอย่างมาก และในปีต่อๆ มาจนถึงปัจจุบันจำนวนนักศึกษาก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากสถิตินักศึกษาในตารางต่อไปนี้

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสชั้นปีที่ 1
2545	35
2546	36
2547	29
2548	4
2549	8
2550	1 (ลาออกกลางปี)
2551	1 (ลาออกกลางปี)
2552	3 (ย้ายวิชาเอก 1 คน)
2553	4
2554	1 (ย้ายวิชาเอกปีการศึกษา 2556)

ที่มา: งานทะเบียนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าในปีการศึกษา 2545-2547 จำนวนนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศส ชั้นปีที่ 1 ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีจำนวนมากและเป็นไปตามแผนการรับนักศึกษา แต่ปีการศึกษา 2548 จำนวนนักศึกษาที่เลือกเรียนเอกภาษาฝรั่งเศสชั้นปีที่ 1 มีเพียง 4 คน ลดลงจากปี 2546 ประมาณ 80 % สำหรับปีการศึกษา 2549 มีนักศึกษา 8 คน (สำเร็จการศึกษา 4 คน ย้ายวิชาเอก 4 คน) ปีการศึกษา 2550 และ 2551 มีนักศึกษาที่เข้าใหม่เพียงปีละ 1 คน และลาออกกลางปีทั้ง 2 คน ส่วนในปีการศึกษา 2552 มีจำนวนเพียง 3 คน (ย้ายวิชาเอก 1 คน) และปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 คน จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่า 2 ปีที่ผ่านมาจะมีนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ก็ตามแต่ยังไม่ได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้คือ 20 คน โดยสรุปปัจจุบันมีนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 6 คนเท่านั้น

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาที่ลดลงอย่างมาก และอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ที่เปิดสอนโปรแกรมภาษาฝรั่งเศสซึ่งมีจำนวนถึง 31 โรงเรียน ใน 11 จังหวัดนั้น พบว่ามีความขัดแย้งกันค่อนข้างมาก เพราะมีนักเรียนจำนวน 3,522 คน¹

¹ ข้อมูลของปีการศึกษา 2552 จากสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

แต่กลับมีนักเรียนเลือกเรียนภาษาฝรั่งเศสต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี น้อยมาก ทั้งๆ ที่ในอดีตที่ผ่านมา นักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสโดยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอื่นๆ พบว่าในปีการศึกษา 2553 นี้ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสรวมทั้ง 4 ชั้นปี จำนวน 78 คน² มหาวิทยาลัยนเรศวรมีจำนวน 86 คน³ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีจำนวน 270 คน⁴ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีจำนวน 161 คน⁵ และมหาวิทยาลัยศิลปากรจำนวน 98 คน (คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม)⁶

จากสถิติจำนวนนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในภูมิภาคดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีข้อสมมุติฐานว่าปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลดลงของจำนวนของนักศึกษาวิชาเอกฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนั้นคือ ปัญหาความไม่สงบภายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ปัจจัยดังกล่าวแล้ว การเปิดสอนภาษาต่างประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาตะวันออก เช่น ภาษามาลาโย ภาษาอาหรับ เป็นต้น ก็อาจจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งผลกระทบต่อการศึกษาเอกภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากในปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีภูมิลำเนาอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่านักศึกษาจากจังหวัดอื่น ๆ ความสนใจหรือความนิยมในการเรียนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อาจจะมีน้อยกว่า

จากสถานการณ์ดังกล่าว อาจารย์ผู้สอนแผนกวิชาภาษาฝรั่งเศสและคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ตระหนัก กังวลและไม่ได้ละเลยกับปัญหาดังกล่าว และได้พยายามหาแนวทางแก้ไขหลายๆ แนวทาง เช่นการจัดการแนะแนวและ Road show ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ การให้โควตาโดยการสอบเข้าเป็นกรณีพิเศษ (ในปีการศึกษา 2549 ทำให้มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย) โครงการโควตาพิเศษนักเรียนเรียนดี การให้ทุนยกเว้นค่าเล่าเรียน เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนของแผนกวิชาฯ ก็ได้พยายามประชาสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวให้อาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในระดับมัธยมศึกษาได้ทราบถึงมาตรการรักษาความปลอดภัยต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างความรู้สึกมั่นใจให้แก่นักศึกษาและผู้ปกครอง และเชิญชวนให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาเอกภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แต่แนวทางต่างเหล่านั้นก็ยังไม่สัมฤทธิ์ผลเป็นที่น่าพอใจ

ด้วยเหตุนี้แผนกวิชาภาษาฝรั่งเศสจึงต้องการศึกษาวิจัย สภาพการณ์ แนวโน้มและความต้องการในการเรียนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษา ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน 14 จังหวัดภาคใต้

² ข้อมูลจากงานทะเบียนและสถิติศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ข้อมูลจากงานทะเบียนและสถิติศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร สืบค้นจาก http://www.acad.nu.ac.th/Student_Statistic/NUREG%20Student%20Statistic%202010.pdf

⁴ ข้อมูลจากงานทะเบียนและสถิติศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

⁵ ข้อมูลจากงานทะเบียนและสถิติศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁶ ข้อมูลจากงานทะเบียนและสถิติศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร สืบค้นจาก http://reg2.su.ac.th/registrar/stat_enroll.asp

ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อสำรวจความต้องการและแนวโน้มในการเรียนภาษาฝรั่งเศสต่อในอนาคตของนักเรียน รวมทั้งเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาจำนวนนักศึกษาที่ลดน้อยลงอย่างมาก และแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน 14 จังหวัดภาคใต้
2. เพื่อศึกษาความต้องการเรียนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนใน 14 จังหวัดภาคใต้
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการเรียนภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนใน 14 จังหวัดภาคใต้ในระดับอุดมศึกษาในอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบและเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียนมัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาในภาคใต้
3. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาในภาคใต้
4. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาในภาคใต้
5. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาปรับปรุง และจัดทำหลักสูตรภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ของแผนกวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ในปัจจุบัน